

อาหารสมอง

• วรกรณ์ สามโกเศศ
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

หลายอย่างในชีวิตเราไม่รู้ชัดเจนว่าทำอย่างไรจึงจะประสบผลสำเร็จ แต่เรารู้ว่าต้องไม่ทำอะไรจึงจะบรรลุผลสำเร็จ วิธีคิดเช่นนี้เป็นประโยชน์มากหากรู้จักนำไปใช้

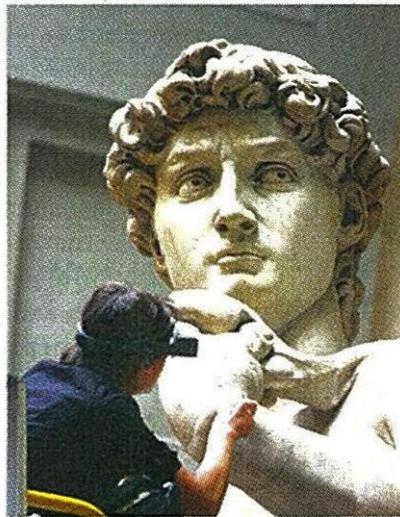
Role Dobelli เล่าไว้ในหนังสือชื่อ **The Art of Thinking Clearly** (2013) ว่าครั้งหนึ่งสันตะปาปาซึ่งเป็นผู้จรรยาใหญ่ในการผลิตงานศิลปะได้ตาม Michelangelo ศิลปินเอกของโลกร่วมสมัยกับ Leonardo De Vinci เมื่อ 500 กว่าปีก่อนว่า "ช่วยบอกความลับของการเป็นอัจฉริยะของท่านหน่อยเถอะว่าทำอย่างไรจึงสามารถสร้างสรรค์รูปปั้นเดวิด (The Statue of David) ซึ่งเป็นงานชิ้นเอกของชิ้นเอกทั้งหมดได้" คำตอบของ Michelangelo ก็คือ "ง่ายนิดเดียว ผมก็สกัดทุกสิ่งที่ไม่ใช่ David ออกไป"

รูปสลักหินอ่อน David ซึ่งเป็นชายเปลือยยืนอยู่คนเดียว มือขวาแนบลำตัวและมือซ้ายจับผ้าผืนเล็กที่พาดอยู่บนบ่าซ้าย ว่ากันว่าเป็นรูปสลักที่งดงามที่สุดชิ้นหนึ่งของโลก David ในที่นี้เป็นสัญลักษณ์ของกษัตริย์ David ในคัมภีร์ไบเบิล และ David คนนี้แหละที่สู้กับ Goliath

รูปสลักนี้ Michelangelo เป็นเจ้าของผลงาน ใช้เวลาสร้างระหว่าง ค.ศ. 1501-1504 ตลอดเวลากว่า 500 ปีรูปสลักนี้ได้รับความสนใจจากชาวโลกมาตลอด ปัจจุบันก็ยังเป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยวทั่วโลกที่หลั่งไหลไปอิตาลีเพื่อชื่นชม

คำพูด "ต้องสกัดทุกสิ่งที่ไม่ใช่ David ออกไปเพื่อให้ได้มาซึ่งรูปสลัก David" ของ Michelangelo ฟังดูแล้วเวียนหัวเสมือนการตีโหวตเล่นกับสันตะปาปา แต่จริงๆ แล้วเขาหาความถึงวิธีคิด ซึ่งต่อมา

คิดบนเส้นทางลบ

มีชื่อเรียกว่า **Via Negativa**

แนวคิด Via Negativa หมายถึงเส้นทางลบ หรือเดินทางการปฏิเสธ หรือเส้นทางของการตัดออกไป หรือเส้นทางของการตัดลด เป็นแนวคิดที่มีมาตั้งแต่ยุคกรีกโรมัน และสืบทอดมาจนถึงทุกวันนี้

ในเส้นทางนี้เราไม่รู้ว่าจะอะไรที่ทำให้เราประสบความสำเร็จ เพราะเราไม่สามารถชี้ชัดลงไปได้ แต่เรารู้ชัดเจนว่าจะอะไรทำให้เราไม่ประสบความสำเร็จ การตระหนักเช่นนี้ทำให้เราเห็นว่า negative knowledge (what not to do) อาจเป็นพลังสำคัญมากกว่า positive knowledge (what to do) ด้วยซ้ำ

ไม่เชื่อลองพิจารณาแนวคิดของศิลปิน 5 ก็ได้ ทั้งหมดเป็นการห้าม เริ่มตั้งแต่งดเว้นการฆ่าสัตว์ งดเว้นการลักขโมย งดเว้นจากการประพฤติผิดในกาม งดเว้นการกล่าวเท็จ และงดเว้นการดื่มสุราเมรัย การไม่ทำสิ่งเหล่านี้จะทำให้มีชีวิตอยู่ในครรลอง ไม่เกิดปัญหา ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นการห้ามในเรื่องสำคัญที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต

ข้อสอบแบบปรนัยมีคำตอบให้เลือกก็อาจใช้ Via Negative ช่วยได้ ถึงแม้จะไม่รู้ว่าข้อใดถูกต้องแต่ก็มีหลายข้อที่รู้ว่าไม่ใช่คำตอบ

แน่นอน จึงสามารถจัดซื้อไม่ถูกออกไปจนเหลือข้อให้คาดเดาน้อยลง โอกาสตอบถูกต้องก็มีมากขึ้น

Michelangelo บอกสันตะปาปาว่าไม่รู้เหมือนกันว่าจะสร้างสรรค์ David อย่างไร รู้แต่เพียงว่าสกัดส่วนที่คิดว่าไม่ใช่ David ออกไปทั้งหมด ดังนั้น สิ่งที่เหลือก็คือรูปสลักที่มีชื่อเสียงที่สุดชิ้นหนึ่งของโลก (มีไม่กี่ครั้งที่รูปปั้นหรือรูปสลักชายเปลือยชนิดเห็นอวัยวะเพศได้รับความนิยมจากทุกเพศ ไม่ว่าเพศที่ 1 หรือ 2 หรือ 3)

การคิดของมนุษย์ก็เหมือนกัน เราถูกหลอกเพราะสิ่งลวงตามากมาย จนไม่รู้ว่าการคิดที่ถูกต้องคืออะไร รู้แต่เพียงว่าต้องตัดสิ่งลวงออกไปให้มากที่สุด ก็จะทำให้ได้การคิดที่ผิดพลาดน้อยที่สุด

ตัวอย่างเช่น เราถูกลวงตาเพราะ Halo Effect กล่าวคือ เมื่อเราเห็นชายหรือหญิงมี

เราถูกหลอกเพราะสิ่งลวงตามากมาย จนไม่รู้ว่าการคิดที่ถูกต้องคืออะไร รู้แต่เพียงว่าต้องตัดสิ่งที่ลวงออกไปให้มากที่สุด ก็จะทำให้ได้การคิดที่ผิดพลาดน้อยที่สุด

กรุงเทพธุรกิจ

Krungthep Turakij
Circulation: 145,530
Ad Rate: 1,500

Section: First Section/ทัศนะวิจารณ์

วันที่: อังคาร 19 พฤศจิกายน 2556

ปีที่: 27

ฉบับที่: 9189

หน้า: 10(กลาง)

Col.Inch: 63.92 Ad Value: 95,880

PRValue (x3): 287,640

ศิลปิน: สีสี่

คอลัมน์: อาหารสมอง: คิดบนเส้นทางลบ

ความงามเป็นพิเศษ ใจเราก็จะถูกครอบงำโดยความงามนั้นจนลักษณะประกอบพิเศษอื่นๆถูกมองข้ามไป ถ้าประยุกต์ไปไกลอีกหน่อยความร่ำรวย (หรือคิดว่าร่ำรวยเพราะเห็นใช้ของหรือขับรถราคาแพง) การศึกษา ชาติกำเนิด บุคลิก ความสามารถ ฯลฯ ก็สร้าง Halo Effect ได้เช่นกัน

"การเชื่อว่าคนรวยแล้วไม่โกง" "คนหน้าตาดีมักเป็นคนฉลาดไว้ใจได้" "เก่งอย่างนี้ต้องดีด้วยแน่" ล้วนเป็นผลพวงจาก Halo Effect ที่ทำให้การคิดตัดสินใจของเราผิดพลาดอยู่บ่อย ๆ

อีกลักษณะหนึ่งของการลวงก็คือเรามักเชื่ออย่างที่เราอยากเชื่ออย่างขาดเหตุผล เช่น ชื่นชมเทิดทูนว่าคนคนหนึ่งเก่ง เป็นคนดี ก็จับใจอย่างนั้น มีโยที่มีหลักฐานท่วมท้นที่เป็นอย่างอื่น อย่างนี้เรียกว่าหลอกตัวเองได้มีประสิทธิภาพกว่าถูกคนอื่นหลอก

ถ้าเราตระหนักว่าตัวอย่างสองปรากฏการณ์นี้ลวงใจเราได้จริง ๆ เราก็ต้องระมัดระวัง และในที่สุดเราก็จะได้การคิดที่ปราศจากการถูกลวงมากที่สุด

มนุษย์เราได้ยินแต่ว่าการคิดที่เป็นบวก (positive thinking) จะสร้างพลังและสิ่งงดงามก็จะตามมาซึ่งเป็นวิธีคิดที่ไม่ผิด อย่างไรก็ตามก็ดียังมีแนวคิดชนิดที่เป็นลบ (Via Negativa) (ซึ่งมีใช้ทิศทางตรงกันข้ามกับแนวคิดบวกดังกล่าว) ที่อาจช่วยให้ตัดสินใจได้ผิดพลาดน้อยที่สุด

แนวคิดลบนี้เน้นการคำนึงถึงสิ่งที่ไม่ควรทำเพราะไม่ว่าสิ่งที่ดีหรือชั่วอะไร ฯลฯ กล่าวคือไม่ว่ามันคืออะไร แต่รู้ว่าอะไรที่ไม่ใช่มัน

ผมบอกไม่ได้ชัดเจนว่าอะไรที่ทำให้ผู้หญิงคนหนึ่งมีเสน่ห์น่ารัก แต่ผมรู้ว่าสิ่งใดที่เธอทำแล้วหมดเสน่ห์ไม่น่ารัก เช่น สูบบุหรี่ จู๋จู้ จุกจิกกับการไปไหนมาไหนของผม ชอบข่มผมต่อหน้าคนอื่น เรื่องมาก ชี้แจงอย่างไรเหตุผลเอาแต่ใจตัว ฯลฯ

Via Negativa ไม่เพียงแต่ให้คำแนะนำที่ดีๆ แก่หญิงเท่านั้น หากยังสามารถเป็นประโยชน์แก่ชายอีกด้วย เพราะผู้หญิงเขาก็รู้เหมือนกันว่าชายที่เรียกว่าดีนั้นไม่สมควรทำอะไรบ้าง